

hvor dommen er afsagt med de nævnte dissenser, men uden at sagen er egnet til at blive prøvet for Højesteret. Omvendt vil der være sager, der er afgjort uden dissens, men hvor dommerne i varierende grader kan have været i tvivl om resultatet. Hertil kommer ifølge Retsplejerådet, at der vel ikke helt kan ses bort fra, at betydningen for adgangen til 3. instansprøvelse ville kunne influere på spørgsmålet om, hvorvidt der skal afgives dissens. På den ene side vil appelordningen hermed kunne få en utilsigtet indflydelse på voteringen, og på den anden side ville den lavere instans gennem sin afgørelse kunne få adgang til at bestemme, om sagen ville kunne indbringes for højere ret. Under alle omstændigheder ville der blive tale om et indviklet system, der også vil kunne opfattes som præget af en vis tilfældighed. Endelig nævner Retsplejerådet, at en sådan ordning såvidt vides ikke kendes i noget andet land.

Retsplejerådet har på denne baggrund endvidere overvejet, *i hvilket omfang kriterierne for meddelelse af tilladelse bør ændres.*

Som anført ovenfor bør muligheden for at få en sag prøvet ved Højesteret efter Retsplejerådets opfattelse i *civile sager* basere sig på anvendelsen af henvisningsreglen i retsplejelovens § 226 og bestemmelserne i lovens § 227, suppleret med en regel om adgang til at få 3. instansbevilling for sager af principiel betydning. Afgrænsningen bør efter Retsplejerådets opfattelse gælde for såvel anke- som kæresager.

Retsplejerådet finder det af stor betydning, at det af lovtæksten kommer til at fremgå, at der kun vil kunne meddeles 3. instansbevillinger i civile sager, som indeholder spørgsmål af principiel karakter.

Herved opnås efter Retsplejerådets opfattelse en tydelig understregning af, at to-instansprincippet er hovedreglen. Samtidig vil ændringen indebære, at der ikke efter lovens ordlyd vil være grundlag for at Højesterets behandling af en ansøgning om 3. instansbevilling kan opfattes som en egentlig 3. instansprøvelse.

Den nærmere udfyldning af det af Retsplejerådet foreslåede kriterium har rådet fundet det ubetænkeligt at overlade til Højesteret. Rådet har alene fremhævet, at principiel interesse omfatter tilfælde, hvor der skønnes behov for at få fastlagt eller afstukket en praksis på området eller – efter en vis periode – at få afklaret, om en bestående retstilstand, udmålingspraksis m.v. bør ændres eller justeres.

I straffesager har parterne ikke samme mulighed for at øve indflydelse på, om sagen skal behandles ved byret eller landsret i 1. instans. Kompetencefordelingen mellem retterne er på strafferetsområdet helt fastlagt i loven. Denne fordeling er ikke i samme omfang som på det civile område fastlagt efter, hvor-

vidt sagen er egnet til prøvelse for Højesteret. Også andre civile sager end principielle kan pådømmes af landsretten i 1. instans med fri prøvelsesadgang til Højesteret. Skulle kun rent principielle straffesager kunne prøves af Højesteret, ville der derfor ifølge Retsplejerådet for så vidt være en vis ubalance i forhold til det civile område.

Hvis der på strafferetsområdet i lovtæksten skete en indskrænkning til »principiel karakter«, vil det endvidere efter Retsplejerådets opfattelse kunne tages som udtryk for, at der i mindre omfang end hidtil skulle gives 3. instansbevilling i straffesager. Efter rådets opfattelse bør dette ikke være tilfældet.

På den baggrund foreslår Retsplejerådet, at det gældende kriterium for anketilladelse i straffesager opretholdes, således at prøvelse for Højesteret kan ske, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ved kæremål foreslås den samme formulering. Medtagelsen af kriteriet »principiel karakter« vil ifølge Retsplejerådet ikke være udtryk for en realitetsændring, og rådet finder derfor ikke nogen grund til at have en forskellig formulering ved anke og kære.

Vedrørende Retsplejerådets overvejelser om kriterierne for meddelelse af 3. instansbevilling henvises i øvrigt i det hele til betænkning nr. 1222/1991, s.58 ff, hvor der også gives oplysninger om rådets tidligere behandling af disse spørgsmål.

4.3. Opfejningsbevillinger.

I betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager foreslog Retsplejerådet i forbindelse med forslaget om at overføre kompetencen til at meddele 3. instansbevilling til domstolene, at kompetencen til at meddele opfejningsbevilling i civile sager skulle overføres til domstolene bl.a. under henvisning til, at en sådan ordning vil være arbejdsbesparende og medvirke til at nedbringe den tid, det tager at få en endelig retsafgørelse.

Retsplejerådet omtaler i betænkningen de problemer, der vil kunne opstå, hvis kompetencen til at træffe afgørelse om opfejningsbevilling fjernes fra den myndighed, som tager stilling til ansøgninger om fri proces, og hvis sagsbehandlingstid ofte bevirk, at appelfristerne overskrides. Rådet peger imidlertid på, at appellanten i sådanne tilfælde vil være nødt til selv (foreløbigt) at afholde udgifterne til retsafgift, og at rettens praksis med hensyn til opfejningsbevillinger i sådanne tilfælde i øvrigt formentlig vil være mere lempelig.

Retsplejerådet fandt det således i ovennævnte betænkning naturligt at foreslå kompetencen til at meddele opfejningsbevilling i civile sager overflyt-